

Mitä ruoaksi huomenna? MIRHAMI 2030 -hanke tuotti neljä tulevaisuusskenaariota

Syödäänkö tulevaisuudessa leväpullia pimeässä? Tuoko jakeluauto gourmet-annoksen lounasaikaan toimistolle? Korvautuvatko aidot raaka-aineet keinotekoisilla valmisteilla? Ruoan kulutuksen tulevaisuutta luotaavia kysymyksiä selvitettiin Mitä ruoaksi huomenna? eli MIRHAMI 2030 -hankkeessa, joka toteutettiin vuosina 2006–2008 eri toimijoiden yhteistyönä.

Ruoan kuluttamisen muutokset koskevat koko suomalaisen elintarviketuotannon kilpailukykyä. Kuluttajat tekevät valintojaan yhä yksilöllisemmin, ja myös arviot ruoan laadusta ovat entistä monipuolisempia. Laadukas ruoka ei ole vain ”tuoretta, maukasta ja turvallista”, vaan siihen kytkeytyy erilaisia palveluja ja lisäarvoja, jotka muuttavat ruoan luonnetta kaikissa tuotantoketjun vaiheissa pellolta kaupan tiskin kautta ruokapöytään.

Työkaluja tulevaisuuden hahmottamiseen

Kuluttajien arkielämän ja toimintaympäristöjen muutosten tutkimuksen pohjalta laadittiin neljä skenaariota, jotka avaavat vuoden 2030 ruoan kulutuksen erilaisia taustoja ja dynamiikkaa.

1) Runsaudentarvinta – hyvinvointia, makua ja nautintoa meille kaikille.

Nimensä mukaisesti skenaario kuvaa maailmaa, jossa on tarjolla monipuolisesti valinnanvaraa ruoassa, paljon terveyttä edistäviä ja laadukkaita elintarvikkeita ja elämyksiä tuottavia nautintoja. Valintojen runsaus tuottaa myös ongelmia.

2) Ekoteko – kestävä, sopeutuvaa ja vastuullista toimintaa tulevaisuuden puolesta. Ympäristötietoisuus ja vastuullisuus ovat muodostuneet toimintaa ohjaaviksi periaatteiksi erilaisin säädöksin ja ohjailukeinoin, mutta myös kuluttajien muuntuneiden asenteiden mukaisesti. Valintojen mahdollisuuksia on rajattu, arki on tasapainottelua, sopeutumista ja vaikeita valintoja erilaisten kriteerien noudattamiseksi. Toisaalta kaikkia valintoja ei jätetä yksin kuluttajalle, vaan tuotanto on kestävämpää.

3) Niukkuus ja puute – sopeutumista ja perusruokaa globalisoituvassa maailmassa.

Energiatuotanto ja ruoantuotanto on kriisiytynyt valtaviin väestöpaineiden ja ilmastonmuutosten asettamien rajoitusten myötä. Ruoan kulutusta on säädelty, mutta hyvänä puolena niukkuuden ilmapiiressä on se, että ruoan arvostus kasvaa.

4) Teknoelämää – harkittuja keinoravinteita ja säädeltyjä aistinautintoja.

Teknologian läpäisemässä maailmassa koetellaan luonnollisen ja keinotekoisien välisiä rajoja. Perinteisistä raaka-aineista on korvikkeiden kyllästyillä markkinoilla tullut luksusta.

Skenaariot heijastavat ihmisten tulkintoja keskeisistä kulutusta jäsentävistä muutosvoimista, tulevaisuuden haasteista ja mahdollisista ongelmista seurauksineen. Ne ovat kaikki mahdollisia tulevaisuuskuvia, jotka kuitenkin saavat todennäköisimmät ilmiänsä erilaisissa yhdistelmissä yllä kuvattujen kärjistyksen sijasta. Tutkimuksessa kävi ilmi, että kuluttajat uskoivat vahvasti valmisruoan tai geenimuunneltujen elintarvikkeiden lisääntymiseen tulevaisuudessa, samalla kun he pitivät sitä erittäin epätoivottavana kehityksenä.

Skenaariot ja niitä kehystävien muutosvoimien tarkastelu tähtikarttoineen onkin tarkoitettu ajattelua ruokkiviksi työkaluiksi. Niiden hyödyntäminen edellyttää skenaarioiden ja tulevaisuuskuvien viemistä erilaisiin toiminta- ja tuoteympäristöihin edelleen keskusteltavaksi ja muokattavaksi.

MIRHAMI 2030 -hankkeen toteutuksessa olivat mukana Tulevaisuuden tutkimuskeskus, Kuluttajatutkimuskeskus, MTT sekä Finpro. Pääosin maa- ja metsätalousministeriön Laatu- ja elintarviketurvan rahoituksella toteutetussa hankkeessa oli lisäksi mukana yritys partnereita elintarviketurvan eri osista: Raisio Yhtymä elintarvikkeita jalostavasta teollisuudesta, Saarioinen Oy valmisruokien puolelta, Fazer-konserni makeis-, leivonta- ja lounaspalvelujen tuottajana, S-ryhmä kaupan alalta, Olvi juomateollisuudesta sekä YTV jätehuollon edustajana.

Loppuraportti verkossa

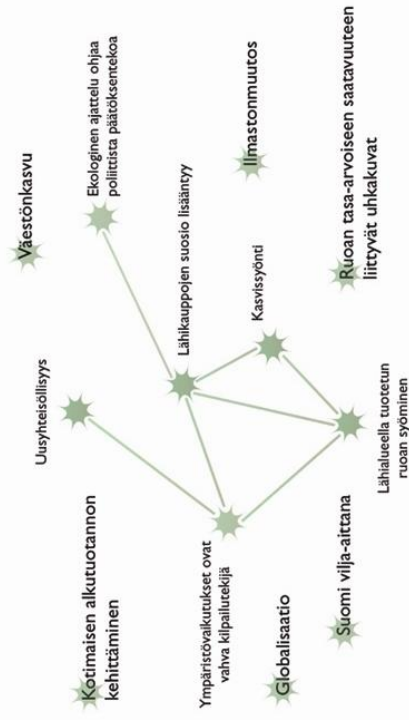
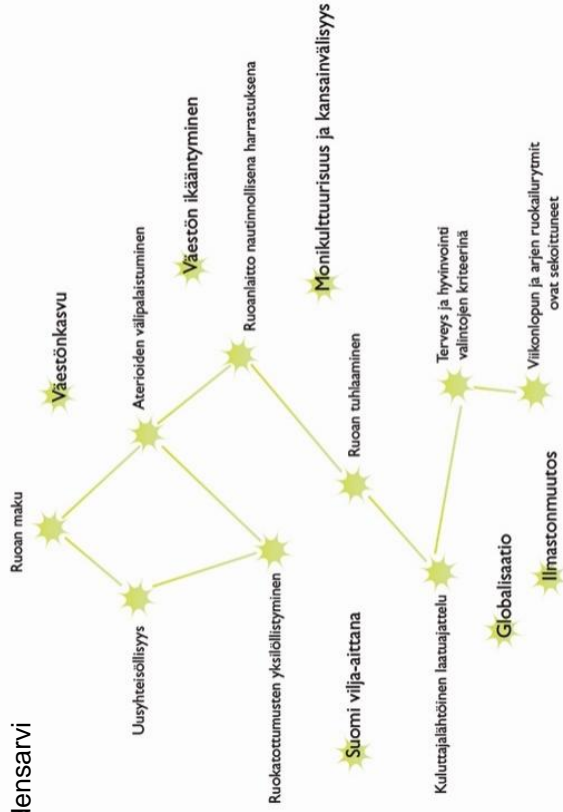
Loppuraportti on saatavilla 10.12.2008 klo 13.00 lähtien osoitteessa www.tse.fi/FI/tutkimus/yksikot/mirhami

Lisätietoja:

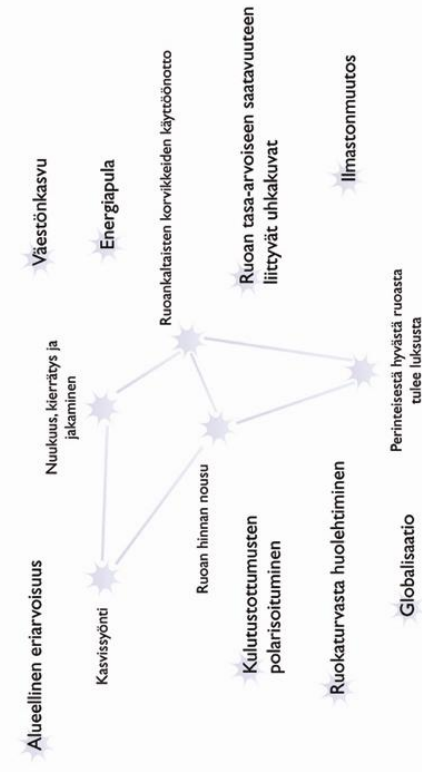
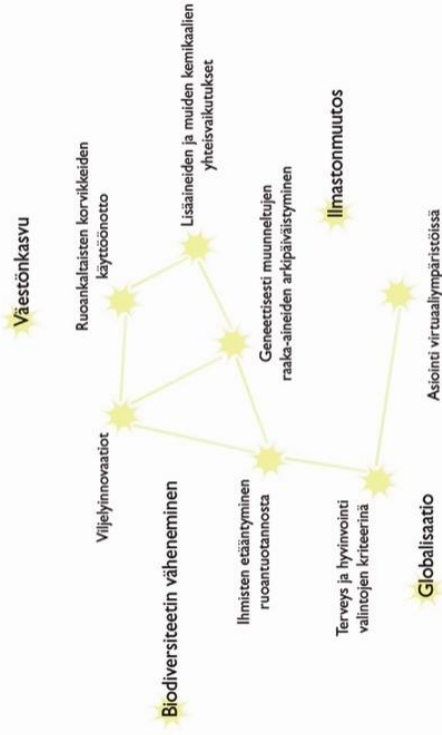
Leena Jokinen, leena.jokinen@tse.fi, p. (02) 481 4598, 040 707 7982.
Kansainvälinen tutkimusosio Maarit Ahola, maarit.ahola@finpro.fi, p. 040 343 3463
Kuluttajatutkimusosio Johanna Mäkelä, johanna.makela@ncrc.fi, p. 0400 871 614
Maataloustutkimusosio: Sirpa Kurppa, sirpa.kurppa@mtt.fi, p. 040 548 6968

Runsaudentarvi

Ekoteko

Teknolämää

Niukuus ja puute